

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.134:37–047.52

М. А. ВОРОНІНА,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії держави і права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ОСВІТУ ТА ВИЩУ ОСВІТУ: КОЛІЗІЇ МІЖ ОКРЕМИМИ АКТАМИ ТЛУМАЧЕННЯ У ПРАВОЗАСТОСОВНІЙ ПРАКТИЦІ

У статті на прикладі тлумачення господарськими судами норм чинного законодавства України про освіту та вищу освіту досліджуються колізії між окремими актами тлумачення. Проаналізовано інтерпретаційні акти господарського судочинства, що стосуються оренди майна державних та комунальних закладів освіти. Продемонстрована відсутність єдиної правової позиції органів судової влади при застосуванні окремих положень чинного законодавства про освіту та вищу освіту при вирішенні господарських справ.

Ключові слова: акт тлумачення, правозастосовна практика, законодавство про освіту та вищу освіту.

Постановка проблеми. У вітчизняній правовій системі правозастосовна діяльність є основоположним елементом розробки пріоритетних напрямів її подальшого вдосконалення. У процесі правозастосування виявляються прогалини та колізії у галузях права та законодавства, розробляються шляхи їх усунення та подолання, здійснюється правозастосовне тлумачення чинного законодавства, що, у свою чергу, дозволяє вносити відповідні зміни з метою його узгодження та уніфікації, сприяє ефективній реалізації права.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної правової системи посилюється процес зближення романо-германської та англо-американської систем права, у результаті чого як субсидіарне джерело права починає розглядатися судові рішення. З урахуванням викладеного виникає необхідність відповідних змін у законодавстві України, щоб у деяких категоріях справ судами вищої інстанції формувалась судова практика (а фактично приймалися прецедентні рішення, які впливають на цю практику) стосовно справ неоднозначних, суперечливих тощо з питань застосування матеріального та процесуального права. Така судова практика пропонує алгоритми тлумачення не тільки існуючого законодавства, але і спрямовує його розвиток у потрібному напрямку.

Як зазначає Л. Г. Матвеева, удосконалення законодавства та усунення правотворчих помилок не приводить до зменшення ролі правоінтерпретаційної діяльності, чим досконалішим є чинне законодавство, тим ретельнішим має бути тлумачення його приписів [1, с. 334].

В. О. Сердюк висловлює думку, що потреба у прецеденті виникає у випадках, коли законодавство є негнучким, тобто орган, уповноважений вносити зміни в закони, не справляється зі своєю функцією, як наслідок, зміни до законодавства не встигають за змінами в суспільних відносинах, та коли законодавство є настільки недосконалим, суперечливим та незрозумілим, що унеможливорює його однакове застосування без допомоги інших джерел права [2, с. 65].

Розвиток у вітчизняній правовій системі феномену «судової правотворчості», до якого науковці відносять судову практику, судовий прецедент, правові позиції суду, судовий розсуд, роз'яснення вищих судів, акти квазіпрецедентного права та інші подібні правові явища, свідчить про зростання нормативності актів судової влади у випадках, коли у процесі правозастосування та тлумачення судді формують нові правоположення або правові позиції, які набувають характеру обов'язковості як для самого суду при вирішенні аналогічних справ, так і для інших судів [2; 3].

Л. Г. Матвеева у своєму дослідженні казуальне роз'яснення норми права називає прецедентом тлумачення, оскільки одиничне правозастосовне рішення, винесене за відсутності усталеного зразка, несе в собі елемент потенційної «прецедентності» [4].

Т. В. Сендецька в залежності від правового змісту класифікує прецеденти на три види – прецедент тлумачення, прецедент роз'яснення та прецедент, що містить нову норму [5, с. 62].

Оскільки рішення вищих спеціалізованих судів враховуються судами першої та апеляційної інстанцій при розгляді справ, вони фактично носять прецедентний характер.

Метою цієї роботи є дослідження колізії між актами тлумачення норм діючого законодавства у сфері регулювання питань оренди майна вищих навчальних закладів/закладів освіти з метою розроблення теоретичного підґрунтя для їх використання у судовій (іншій юридичній) практиці.

Аналіз останніх досліджень. Загальним теоретичним аспектам тлумачення правових норм присвячено роботи таких видатних дослідників права, як А. С. Піголкін, О. Ф. Черданцев, В. В. Лазарев, М. І. Матузов, О. Б. Венгеров, М. М. Вопленко, В. С. Нерсисянц, П. О. Недбайло, Л. С. Явич, М. А. Гредескул та ін.

Деяким аспектам тлумачення норм законодавства судами та інтерпретаційним актам органів судової влади приділяли увагу вітчизняні науковці-правники О. Р. Дашковська, Ю. Л. Власов, В. М. Коваль, Л. Г. Лічман, О. В. Москалюк, Л. Г. Матвеева, Т. С. Подорожна.

У працях зарубіжних дослідників – О. П. Рожнова, О. І. Рулева, В. В. Кошелевої, В. Є. Годика проаналізовані проблематика правозастосовної практики як джерела права, акти судового тлумачення правових норм, тлумачення норм права в судових рішеннях.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняним законодавством передбачена багатоканальність джерел фінансування закладів вищої освіти державної форми власності – кошти державного бюджету, кошти окремих галузей економіки, державних підприємств і додаткові надходження. Бюджетний кодекс України дозволяє державним вищим навчальним закладам поєднувати бюджетне фінансування із власними надходженнями, які утворюються внаслідок надходження плати за послуги, що надаються вищими навчальними закладами згідно із законодавством.

Згідно з ч. 2 ст. 18 Закону України «Про освіту» навчальні заклади, що засновані на загальнодержавній або комунальній власності, мають статус державного навчального закладу [6].

Статтею 61 Закону України «Про освіту» встановлено, що фінансування державних навчальних закладів та установ, організацій, підприємств системи освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, коштів галузей народного господарства, державних підприємств і організацій, а також додаткових джерел фінансування.

Частиною 4 ст. 61 Закону України «Про освіту» передбачена можливість фінансування закладів освіти за рахунок «надання в оренду приміщень, споруд, обладнання».

Відповідно до ст. 63 Закону України «Про освіту» матеріально-технічна база навчальних закладів та установ, організацій, підприємств системи освіти включає будівлі, споруди, землю, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші цінності. Майно навчальних закладів та установ, організацій, підприємств системи освіти належить їм на правах, визначених чинним законодавством.

Аналіз зазначених правових норм дозволяє зробити висновок, що як додаткове джерело фінансування навчальних закладів абзацом 5 ч. 4 ст. 61 Закону України «Про освіту» передбачена можливість залучати у тому числі доходи від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання.

Нормами абз. 3 ч. 2 ст. 70 Закону України «Про вищу освіту» прямо передбачено, що передача в оренду державними і комунальними вищими навчальними закладами закріплених за ними на праві господарського відання об'єктів власності здійснюється без права їх викупу відповідно до законодавства [7].

Відповідно до підп. 2 п. 8 Постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 (із змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України № 305 від 20.05.2015 р.) «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності», дозволено надання в оренду будівель, споруд, окремих тимчасово вільних приміщень і площ, іншого рухомого та нерухомого майна або обладнання, що тимчасово не використовується у освітній, навчально-виховній, навчально-виробничій, науковій діяльності, у разі, коли це не погіршує соціально-побутових умов осіб, які навчаються або працюють у навчальному закладі [8].

Аналіз діючого законодавства дає змогу констатувати, що право вищих державних навчальних закладів надавати в оренду тимчасово вільні приміщення за умови дотримання чітко регламентованої процедури оренди державного та комунального майна прямо передбачено нормами як *загального* (Закон України «Про освіту»), так і *спеціального* (Закон України «Про вищу освіту», Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть

надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності») законодавства.

Правозастосовна практика, що склалася при перевірці органами прокуратури додержання законодавства про освіту та подальшому розгляді справ у господарських судах усіх рівнів, свідчить про неоднакове тлумачення приписів ч. 5 ст. 63 Закону України «Про освіту», якими встановлено, що об'єкти освіти і науки, що фінансуються з бюджету, а також підрозділи, технологічно пов'язані з навчальним та науковим процесом, не підлягають приватизації, перепрофілюванню або використанню не за призначенням.

Відповідно до постанов Вищого господарського суду України від 17 грудня 2014 р. у справі № 923/591/14, від 8 жовтня 2014 р. у справі № 906/213/14, від 15 жовтня 2014 р. у справі № 910/17883/13, від 26 лютого 2015 р. у справі № 923/866/14, суд касаційної інстанції дійшов висновків про наявність підстав для визнання недійсними договорів оренди приміщень, розташованих у навчальних закладах, метою яких було використання, не пов'язане з навчально-виховним процесом, а саме: для розміщення пункту ксерокопіювання; під склад; для розміщення громадської організації, що не здійснює освітню діяльність; для розміщення магазину відповідно.

Детальний аналіз указаних вище постанов, а також відповідних рішень судів першої та апеляційної інстанцій продемонстрував, що підставою визнання недійсними договорів оренди приміщень закладів освіти були не порушення вимог ч. 5 ст. 63 Закону України «Про освіту», а недотримання норми п. 3.19 Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008–01, відповідно до якої здача в оренду території, будівель, приміщень, обладнання підприємствам, установам, організаціям, іншим юридичним та фізичним особам для використання, що не пов'язано з навчально-виховним процесом, не дозволяється. Ці Правила затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України № 63 від 14.08.2001 р. та поширюються на загальноосвітні навчальні заклади I, II, III ступенів, спеціалізовані школи I, II, III ступенів, гімназії, ліцеї, колегіуми, які проектуються, будуються, реконструюються та ті, що функціонують незалежно від типу, форм власності та підпорядкованості [9].

Тобто п. 3.19 вказаних Правил є спеціальною нормою стосовно положень абз. 5 ч. 4 ст. 61 Закону України «Про освіту» та підп. 2 п. 8 Постанови Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 796, оскільки містить пряму заборону на надання в оренду переліченими навчальними закладами території, будівель, приміщень, обладнання підприємствам, установам, організаціям, іншим юридичним та фізичним особам для використання, що не пов'язано з навчально-виховним процесом.

При цьому посилення в мотивувальній частині вказаних вище постанов Вищого господарського суду України на порушення норм ч. 5 ст. 63 Закону України «Про освіту» як на доказ недійсності укладеного із закладом освіти договору оренди вважаємо необґрунтованим, оскільки головним є порушення саме норм ДСанПіН 5.5.2.008–01.

Крім зазначеного, аналіз судової практики з питань, коли за поданням прокуратури було визнано недійсними договори оренди приміщень, розташованих у навчальних закладах (не вищих навчальних закладах), із застосуванням судом положень ч. 5 ст. 63 Закону України «Про освіту» дає змогу констатувати, що при тлумаченні фрази «підрозділи, технологічно пов'язані з навчальним та науковим процесом, не підлягають приватизації, перепрофілюванню або використанню не за призначенням» відбувається підміна понять «підрозділ» та «приміщення».

Як зазначає Т. С. Подорожна, юридичний термін може бути багатозначним, хоча однією з вимог до нього є саме однозначність [10].

Погоджуємось із правовою позицією Ю. Л. Владова, що при мовному (граматичному) тлумаченні норми права за наявності легальної дефініції слова, терміна або якщо законодавець іншим чином визначив його значення, так і слід його розуміти, незважаючи на інше значення цього слова в повсякденній мові [11, с. 69].

Безпосередньо в Законі України «Про освіту» дефініція «підрозділ, технологічно пов'язаний з навчальним та науковим процесом» *відсутня*. Але як і в попередній, так і в чинній редакції Закону України «Про вищу освіту» (відповідно у статтях 33 та 30) наводиться перелік об'єктів, що належать до структурних підрозділів вищого навчального закладу. Також перелік об'єктів, що розглядаються як військовий навчальний підрозділ вищого навчального закладу, закріплений у п. 1 Положення про військові навчальні підрозділи вищих навчальних закладів, затвердженого спільним наказом МОН та Міністерства оборони України від 15.08.2013 р. № 1190/560 [7; 12; 13].

Отже, законодавцем окреслено, що відноситься до поняття «*підрозділ*» (*структурний, навчальний*) стосовно вищих навчальних закладів.

Щодо інших навчальних закладів, то логічно припустити таке: один і той самий термін «*підрозділ*», який застосовується законодавцем у нормативно-правових актах, що регулюють одну сферу освіти, не може мати *інше значення та означати індивідуально визначене приміщення*.

На нашу думку, у випадку оскарження прокуратурою законності укладання договору оренди *індивідуально визначеного майна (приміщення)* вищого державного або комунального навчального закладу має місце не колізія норм законодавства, оскільки приписи ч. 5 ст. 63 Закону України «Про освіту» не суперечать нормам, якими передбачено право вищих державних навчальних закладів надавати приміщення в оренду при дотриманні встановленої процедури, а конкуренція способів тлумачення судами і прокуратурою вказаних положень.

У випадках визнання судами договору оренди майна (у тому числі приміщень) навчальних закладів недійсним за поданням прокуратури із одночасним посиланням на порушення ч. 5 ст. 63 Закону України «Про освіту» та п. 3.19 ДСанПіН 5.5.2.008–01 доцільним і обґрунтованим є тільки посилання на

недотримання вимог ДСанПіН 5.5.2.008–01, оскільки це спеціальна норма.

Підсумовуючи викладене, слід зауважити, що оскільки базовою ознакою законодавства є його єдність та цілісність, то узгодження між собою вищезазначених законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» є лише напрямом забезпечення єдиного підходу та єдиного тлумачення норм у сфері регулювання питань оренди майна вищих навчальних закладів.

Окрім того, вважаємо, що на сучасному етапі реформування правової системи України та підвищення ролі судового прецеденту вказані норми мають тлумачитись на користь державного бюджету та навчальних закладів, які утримуються за державні кошти.

Варто відзначити, що в багатьох державах (Австралія, Канада, Велика Британія, Нова Зеландія, Гонконг, Сінгапур) прийняті та діють спеціальні нормативні акти, що регулюють суспільні відносини у сфері інтерпретації правових норм, так звані «інтерпретаційні акти». Вони містять загальні підходи щодо тлумачення текстів усіх нормативно-правових актів на всіх етапах правової діяльності. Доцільними виявляються розробка та прийняття подібного закону в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Матвеева Л. Г. Правоінтерпретаційна діяльність як чинник вдосконалення законодавства [Електронний ресурс] / Л. Г. Матвеева // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 49. – С. 333–337. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2009_49_57.pdf.
2. Сердюк В. О. Проблеми правореалізації судової правотворчості в Україні [Електронний ресурс] / В. О. Сердюк // Порівняльно-аналітичне право : електрон. вид. – 2013. – № 3–2. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/3-2_2013/1/Serdiuk%20V.O..pdf.
3. Дашковська О. Інтерпретаційні акти органів судової влади (на прикладі актів конституційного судочинства) [Електронний ресурс] / О. Дашковська // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2011. – № 2. – С. 26–34. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2011_2_3.pdf.
4. Матвеева Л. Г. Юридична природа та місце офіційних інтерпретаційних актів у правовій системі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Л. Г. Матвеева ; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2005. – 20 с.
5. Сендецька Т. В. Тлумачення та застосування інтерпретаційно-правових актів на прикладі судових органів України [Електронний ресурс] / Т. В. Сендецька // Порівняльно-аналітичне право : електрон. вид. – 2013. – № 3–2. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/3-2_2013/1/Sendetska%20T.V.pdf.
6. Про освіту : Закон України від 23.05.1991 № 1060-XII // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.
8. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності : Постанова Каб. Міністрів України від 27.08.2010 № 796 // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 67. – Ст. 2410.

9. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008–01 [Електронний ресурс] : Постанова Голов. держ. санітар. лікаря України від 14.08.2001 № 63. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2407>.
10. Подорожна Т. С. Особливості тлумачення норм права за допомогою законодавчих дефініцій [Електронний ресурс] / Т. С. Подорожна // Унів. наук. зап. – 2010. – № 3. – С. 13–17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2010_3_4.pdf.
11. Власов Ю. Л. Проблеми тлумачення норм права / Ю. Л. Власов ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : [б. в.], 2001. – 177 с.
12. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 № 2984-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 20. – Ст. 134.
13. Про затвердження Положення про військові навчальні підрозділи вищих навчальних закладів : наказ М-ва освіти і науки та М-ва оборони України від 15.08.2013 № 1190/560 // Офіц. вісн. України. – 2013. – № 73. – Ст. 2709.

REFERENCES

1. Matveeva L. H. (2009). Pravointerpretatsiina diialnist yak chynnyk vdoskonalennia zakonodavstva (Right Interpretive Activity as a Factor in Improving Legislation), L. H. Matveeva, *Aktualni problemy derzhavy i prava – Actual problems of law*, Vyp. 49, 333–337, Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2009_49_57.pdf [in Ukrainian].
2. Serdiuk V. O. (2013). Problemy pravorealizatsii sudovoi pravotvorchosti v Ukraini (Problems of Right Realization of Judicial Lawmaking in Ukraine), V. O. Serdiuk, *Porivnialno-analitychne pravo – Analytical Comparative Law: electronic edition*, Vol. 3–2, Retrieved from: http://www.pap.in.ua/3-2_2013/1/Serdiuk%20V.O..pdf [in Ukrainian].
3. Dashkovska O. (2011). Interpretatsiini akty orhaniv sudovoi vlady (na prykladi aktiv konstytutsiinoho sudochynstva) (Interpretive Acts of Judicial Power (for Example, Acts of Constitutional Justice)), O. Dashkovska, *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy – Journal of the Academy of Sciences of Ukraine*, Vol. 2, 26–34, Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2011_2_3.pdf. [in Ukrainian].
4. Matvieieva L. H. (2005) Yurydychna pryroda ta mistse ofitsiinykh interpretatsiinykh aktiv u pravovii systemi Ukrainy (Legal Nature and Place of Interpretational Official Acts in the Legal System of Ukraine), *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
5. Sendetska T. V. (2013). Tlumachennia ta zastosuvannia interpretatsiino-pravovykh aktiv na prykladi sudovykh orhaniv Ukrainy (The Interpretation and Application of Interpretative Acts as an Example the Judiciary Ukraine), T. V. Sendetska, *Porivnialno-analitychne pravo – Analytical Comparative Law*, elektronne vydannia, Vol. 3–2, Retrieved from: http://www.pap.in.ua/3-2_2013/1/Sendetska%20T.V..pdf [in Ukrainian].
6. Pro osvitu Zakon Ukrainy vid 23.05.1991 N. 1060-XII (About Education: Law of Ukraine from 23.05.1991, N 1060-XII), *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR – Supreme Council of USSR*, 1991, 34, Ct. 451. [in USSR].
7. Pro vyshchu osvitu Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 N 1556-VII (On Higher Education Law of Ukraine of 01.07.2014 N 1556-VII), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*, 2014, N 37–38, Ct. 2004. [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia pereliku platnykh posluh, yaki mozhut nadavatysia navchalnymy zakladamy, inshymy ustanovamy ta zakladamy systemy osvity, shcho належат до derzhavnoi i komunalnoi formy vlasnosti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.08.2010, N 796 (About Approving the List of Paid Services that May be Provided by Schools, Other Institutions and Educational Institutions Belonging to the State and Municipal Ownership: Cabinet of Ministers of Ukraine of 27.08.2010 p. N 796), *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Journal of the Ukraine*, 2010, N 67, Ct. 2410. [in Ukrainian].
9. Derzhavni sanitarni pravyla i normy vlashtuvannia, utrymannia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv ta orhanizatsii navchalno-vykhovnoho protsesu DSanPiN 5.5.2.008–01 (State Sanitary Rules and Norms Placement, Retention and Secondary Schools of the Educational Process STATE STANDARDS 5.5.2.008–01), *Postanova Holovnoho derzhavnoho sanitarnoho likaria Ukrainy vid 14.08.2001 – Resolution of the Chief State Sanitary Doctor of Ukraine from 08.14.2001 N 63*, Retrieved from: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2407> [in Ukrainian].

10. Podorozhna T. S. (2010). Osoblyvosti tлумachennia norm prava za dopomohoiu zakonodavchykh definitsii (Features of Interpretation of the Law Through Legislative Definitions), T. S. Podorozhna, *Universytetski naukovy zapysky – University research note*, 3, 13–17, Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2010_3_4.pdf [in Ukrainian].
11. Vlasov Yu. L. (2001). *Problemy tлумachennia norm prava* (Problems of Interpretation of the Law), Yu. L. Vlasov, NAN Ukrainy, *Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho – Institute of State and Law. V. M. Koretsky*, K., [b.v.], 177 [in Ukrainian].
12. Pro vyshchu osvitu Zakon Ukrainy vid 17.01.2002, N 2984-III (About Education: Law of Ukraine of 17.01.2002 N 2984), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*, 2002 N 20, Ct. 134 [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro viiskovi navchalni pidrozdily vyshchykh navchalnykh zakladiv: Nakaz Ministerstva osvity i nauky ta Ministerstva oborony Ukrainy vid 15.08.2013 N 1190/560 (About Approval of the Military Training Units of Higher Education Institutions: Ministry of Education and Science and the Ministry of Defense of Ukraine from 08.15.2013 N 1190/560), *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Journal of the Ukraine*, 2013 No. 73, Ct. 2709 [in Ukrainian].

M. A. ВОРОНИНА

кандидат юридических наук, доцент кафедры теории государства и права
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО ОБ ОБРАЗОВАНИИ И О ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: КОЛЛИЗИИ МЕЖДУ ОТДЕЛЬНЫМИ АКТАМИ ТОЛКОВАНИЯ В ПРАВОПРИМЕНИТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ

В статье на примере толкования хозяйственными судами норм действующего законодательства Украины об образовании и о высшем образовании исследуются коллизии между отдельными актами толкования. Проанализированы интерпретационные акты хозяйственного судопроизводства, касающиеся аренды имущества государственных и коммунальных учреждений образования. Продемонстрировано отсутствие единой правовой позиции органов судебной власти при применении отдельных положений действующего законодательства об образовании и о высшем образовании при решении хозяйственных споров.

Ключевые слова: акт толкования, правоприменительная практика, законодательство об образовании и о высшем образовании.

M. A. VORONINA

Candidate of Legal Science, Assistant Professor of Department of Theory of State and Law
of Yaroslav Mudryi National Law University

EDUCATION AND HIGHER EDUCATION LEGISLATION: CONFLICTING INTERPRETATION ACTS IN LAW ENFORCEMENT PRACTICE

Problem setting. The article studies conflicting interpretation acts, evidenced from Commercial courts interpretation of effective education and higher education legislation in Ukraine. Interpretative acts of economic jurisdiction on state and municipal educational institutions property renting have been analyzed. No common legal position of the judicial authorities at application of certain provisions of the current education and higher education legislation as of economic proceedings has been found.

Analysis of recent researches and publications. General theoretical aspects of legal norms interpretation have been considered in the works of such prominent scholars as A. S. Pigolkin, O. F. Cherdantsev, V. V. Lazarev, M. I. Matuzov, O. B. Vengerov, M. M. Vopenko, V. S. Nersesyants, P. O. Nedbaylo, L. S. Yavych, M. A. Hredeskul and others. Some aspects of legal regulations interpretation by courts and interpretative acts of the judicial authorities are considered by national scientists and lawyers O. R. Dashkovska, V. M. Koval, L. G. Lichman, O. V. Moskaliuk, L. G. Matveeva, T. S. Podorozhna.

Purposes of research. The purpose of this research is a study of conflicting interpretation acts of the current legislation as of educational institutions property renting to develop a theoretical basis for their use in the law enforcement (other legal) practice.

Paper objective. The national legislation provides for multisource financing of higher educational institutions of state ownership – state budget funds, funds of separate branches of economics, state enterprises and surplus earnings. The budgetary code of Ukraine enables the higher educational institutions of state ownership to combine budgetary funding with own earnings, resulting from payment for services, provided by the higher educational institutions under the legislation.

Conclusions and prospects for the development. To summarize the above said, we should mention that as far as the basic mark of the legislation is its consistency and integrity, coordination of the above Acts of Ukraine «About education», «About higher education» is only a method to provide a common approach and interpretation of norms as of regulation of issues of higher educational institutions property renting. Besides, we consider that at the present stage of reforming of the legal system of Ukraine and enhancement of the role of judicial precedent, the indicated norms shall be interpreted to the benefit of the state budget and state-funded educational establishments.

Key words: interpretation act, law enforcement practice, higher education legislation, education legislation.

Вороніна М. А. Законодавство про освіту та вищу освіту: колізії між окремими актами тлумачення у правозастосовній практиці / М. А. Вороніна // Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2015. – № 2 (5). – Режим доступу: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/Voronina5.pdf>.